

KESKKONNAAMET

Maia-Liisa Anton
Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja MTÜ
Roheline Pärnumaa
info@eko.org.ee

Teie 21.10.2025

Meie 04.12.2025 nr 6-5/25/11457-60

Tagasiside Natura metsaelupaikade kava ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta esitatud seisukohtadele

Austatud Maia-Liisa Anton

Täname Teid, et esitasite 20.10.2025 kirjaga¹ ettepanekud Natura 2000 võrgustiku alade metsaelupaigatüüpide ja -liikide administratiivsete kaitsemeetmete rakendamise kava (kava) ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi avaliku väljapaneku ajal.

Keskkonnaamet on koostanud koostöös juhteksperdi ja eksperdirühmaga tabeli, milles on leitavad Teie poolt avaliku väljapaneku ajal esitatud ettepanekud ja vastuväited ning nende arvesse võtmise selgitused või arvestamata jätmise põhjendused.

Nr	Seisukoht	Seisukohaga arvestamine/mittearvestamine
1a	Kava esitatakse üheaegselt kui /.../ Kaitsekorralduskavaks metsaelupaikade tegevuskava ei kvalifitseeru. Looduskaitseeadus (LKS) näeb kaitsekorralduskava peamise funktsioonina ala kaitse korraldamiseks vajalike tegevuste määramist (LKS § 17 lõiked 1 ja 6). Kaitsekorralduskavas ei saa LKS ega kavade koostamise korra kohaselt määratleda majandustegevuse piiranguid, mis ei tulene LKS-st või kaitse-eeskirjast. /.../	Mitte arvestada. Koostatav kava baseerub kaitsekorralduskavade (KKK) koostamise ja kinnitamise korral, mis näeb ette administratiivsete meetmete rakendamist planeeriva kaitsekorralduskava.
1a	KSH algatamise selgitusest nähtub hoopis, nagu oleks tegemist metsa majandamise kavaga. Kava lk 18 märgitakse, et KSH algatati selle vajadust põhjendamata, kuna metsade	Mitte arvestada. Kava seab metsaraietele meetmed ja võtab kokku tänase õigusruumi metsaraiete kontekstis ning KSH eesmärk

¹ Kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 21.10.2025 nr 6-5/25/11457-45 all
Roheline 64 / 80010 Pärnu linn/ Tel 662 5999 / e-post: info@keskkonnaamet.ee / www.keskkonnaamet.ee /
Registrikood 70008658

majandamisega Natura 2000 võrgustiku alal võib kaasneda ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkidele. Sellest tekstist võib välja lugeda, nagu oleks metsaelupaikade tegevuskava puhul tegemist metsa majandamise kavaga. KeHJS § 32 kohaselt on KSH „strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine“. On kaks võimalust: 1) kas kavaga plaanitakse raieid ehk metsa majandamist kui olulise keskkonnamõjuga tegevust (sel juhul on KSH algatamine põhjendatud) või 2) kavaga plaanitakse kaitsekorralduslikke meetmeid (sel juhul ei seata raamistikku olulise keskkonnamõjuga tegevuseks ning KeHJS ei kohaldu). Seni on KliM olnud seisukohal, et kaitse-eeskirjadele ega kaitsekorralduskavadele KSH-d, sh Natura hindamist, ei tehta. Palume selgitada, millise tegevusega, mida metsaelupaikade kavas plaanitakse, kaasneb oluline keskkonnamõju ja milles see mõju seisneb. KSH programmist ei nähtu, et hinnataks kava elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju. Programmis on KSH eesmärgina välja toodud „hinnata kavas käsitletud õiguslike aluste ja administratiivsete meetmete piisavust, et saavutada alapõhised kaitse-eesmärgid“. See ei saa KeHJS kohaselt aga olla KSH eesmärk. Seetõttu on KSH algatamine kavale kui „strateegilisele planeerimisdokumendile“ üksnes näilik ja ilmselt kantud soovist hiljem KSH-le tuginedes raielubade menetluses KMH algatamisest loobuda. Kuna tegelikult ei kavandata kavaga metsa majandamist ning KSH raames ei hinnata raiete keskkonnamõju konkreetsetele aladele (sh raiete koosmõju võimalike muude tegevustega nagu nt metsakuivendus), on KeHJS § 11 lg 6 kohaldamine KMH algatamata jätmise õiguspärase alusena välistatud.	on hinnata, kas tegevusel puudub negatiivne mõju kaitse-eesmärkidele. KSH roll on hinnata kavas käsitletud õiguslike aluste ja administratiivsete meetmete asjakohasust ja piisavust. Kava ja KSH ei asenda ega välista tulevikus metsateatiste menetlemisel Natura hindamise vajadust.

	Ilmselgelt ei ole tegemist üksnes KeA sisemist töökorraldust reguleeriva dokumendiga (nagu väidetakse kava lk 5), kuna tegevuskavale on tahetud anda haldusväline mõju – sellele soovitakse tulevikus tugineda Natura hindamise algatamata jätmise argumendina, väites, et dokumendist lähtuvalt on metsaraiete mõju Natura alale välistatud. Samuti on kavale algatatud KSH, mis viitab sellele, et kavaga on soovitud seada siduv raamistik tulevase nõusoleku saamiseks metsa majandamise valdkonnas (KSH direktiivi art 3 lg 2 p a). Õiguslikult ei saa sellise tegevuskavaga siiski raiete Natura alale avalduvat mõju välistada ning tugineda kavale kui mõju välistavale dokumendile oleks õigusvastane. Kava lk 4 märgitakse, et kava „loob raamistiku kaitsepõhimõtete rakendamiseks, mille alusel saab välistada metsa raiest tingitud negatiivseid mõjusid Natura 2000 võrgustiku ala võrgustiku ala kaitse-eesmärkidele“. Kava ilmselgelt sellist siduvat raamistikku siiski ei loo, kuna kaitsepõhimõtete või administratiivsete meetmetena kirjeldatakse lahendusi, mida kehtiv õigus ei toeta, ning mitmes kohas tuuakse välja vajadus seadust muuta. Seega on tegemist pigem seadusemuudatuste ettepanekute ja nende mõjuhindamise dokumendiga. Samas jääb kava teksti põhjal selgusetuks, kas koostajate arvates saaks kava Natura aladele avalduva mõju välistamise argumendina kasutada pärast vajalikke seadusemuudatusi või juba enne seda.	
1a	Kindlasti ei saa kava ega selle KSH praegusel kujul asendada metsaraiete Natura hindamist, kuna hinnata ei plaanita raiete mõju kõigile metsaelupaigatüüpe sisaldavatele Natura aladele, arvestades sh aladel juba toimivaid mõjureid ja raiete võimalikku koosmõju nendega. Kui kava ja sellele tehtavat KSH-d plaanitakse mingilgi moel kasutada Natura mõju hindamise alternatiivina, peab see olema vastavuses Natura mõju hindamise õigusliku raamistikuga ja järgima Natura mõju hindamise juhendmaterjale. Nii kava kui	Selgitame, et KSH roll on hinnata kavas käsitletud õiguslike aluste ja administratiivsete meetmete piisavust. Kava ja KSH ei asenda Natura hindamist. KSH programmi ei muudeta.

	KSH programm vajavad vastavat täiendamist, teeme ettepaneku seda teha.	
1b	/.../ Teeme ettepaneku, et kavale, sh selles esitatud otsustuspuule viidaks läbi õiguslik analüüs, hindamaks selle kooskõla EL loodusdirektiivi, looduskaitseaduse ning keskkonnamõju hindamise nõuetega.	Arvestatud. Kava ega KSH programmi ei muudeta. KSH analüüsib õigusaktide regulatsioone.
2a	Täiesti segaseks jääb kava ja selle KSH omavaheline suhestumine. Kava on hetkel esitatud justkui valmis dokument, millele hakatakse läbi viima mõjuhindamist, mille lähtealused on määratletud KSH programmis. Samas on kavas väidetud, et põhjendused selles seatavate tingimuste osas hakkavad pärinema KSH-st (st KSH aruandest, mida veel ei ole). See tähendab, et kava sisu võib veel olulisel määral muutuda, kui KSH koostamise käigus tekib selleks põhjendatud vajadus - seda võimalust kavast aga välja ei loe. Teeme ettepaneku selgesti määratleda kava edasine menetlus ja täiendamine.	Mitte arvestada. Kava avalikustati kui eelnõu, mitte valmis dokument. KSH programmi menetlus on sätestatud KeHJS-s. KSH aruanne sisaldab kavas toodud meetmete olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmeid ning nende meetmete eeldatava tõhususe hinnangut. KSH programmi avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal programmi kohta tehtud ettepanekute ja vastuväidete alusel tehakse programmis vajalikud parandused ja täiendused
2b	/.../Teeme ettepaneku kavas selgesti määratleda, millised on piiranguvööndi metsade käsitlemisel lähtealused, arvestades kehtiva seadusandluse võimalusi, ning lähtuda samadest alustest ka KSHs.	Mitte arvestada. 07.02.2022 kirja nr 7-4/22/2442 alusel tehti ettepanek võtta range kaitse alla piiranguvööndites asuvad metsaelupaigatüübid. KSH eesmärgiks on hinnata kavas toodud meetmete asjakohasust ja piisavust piiranguvööndis kavandatud raiete olulise mõju välistamiseks metsaelupaigatüüpidele.
2c	/.../ Teeme ettepaneku täiendada kava teksti selliselt, et selles kajastuksid alternatiivid sarnaselt KSH programmile.	Arvestatud. Viime sõnastuse kooskõlla ja teeme kavas muudatused. KSH programmi ei ole vaja täiendada.
2d	/.../ Kavaga sellisel kujul jätkamine on lubamatu. Kui seda siiski tehakse, on eelduseks selle tegelikule eesmärgile vastav ümber nimetamine ning KSH programmi ümber tegemist selliselt, et see võimaldaks hinnata võimalike raiete mõjusid Natura väärtustele metsaelupaikades vastavalt	Mitte arvestada. Kava lähtub kaitsekorralduskavade koostamise ja kinnitamise korrast. Koostatav kava ei asenda Natura hindamist.

	loodusdirektiivist ja Euroopa Kohtu praktikast tulenevatele Natura hindamise nõuetele, sh arvestades metsaelupaikade (Natura alade) asukohtadega, neile juba avaldunud mõjudega jne. Teeme ettepaneku kas 1) eelistatult kava ümber mõtestamiseks, lähtuvalt kaitsekorralduslikest vajadustest, ning KSH koostamisest loobumiseks või 2) kava ümber nimetamiseks ja KSH programmi täiendamiseks, vastavalt eelpool öeldule.	
3a	Jääb selgusetuks, kas kava on elupaigapõhine või alapõhine. Kava sissejuhatuses on ühelt poolt nimetatud ära elupaigatüübid, mida kava käsitleb, teiselt poolt aga öeldud, et kava sisaldab teemakaarte iga Natura 2000 ala kohta, milles antakse ülevaade seatud raiepiirangutest ja kaitse-eesmärkidest. Teeme ettepaneku valida selge lähenemine, seda põhjendada ning jääda selle juurde.	Arvestatud. Täpsustame kava sõnastust ja toome selgemalt välja. Esitatud ettepanek ei eelda KSH programmi muutmist.
3b	/.../ Leiame, et oma nimetusele ja eesmärgile vastamiseks tuleb kavas käsitlust laiendada ning hõlmata sellesse erinevad potentsiaalselt olulist mõju avaldavad tegevused. Alternatiiviks on kava nimetuse ja eesmärgi korrigeerimine selliselt, et see peegeldaks adekvaatselt sisu, koos põhjendusega, miks on valitud kitsas käsitus ning kuidas on lahendatud ülejäänud mõjude käsitlemine. Teeme ettepaneku kava vastavalt korrigeerida. /.../	Mitte arvestada. Kava eesmärk on just kontsentreeruda raiete negatiivsele mõjule ning pakkuda välja meetmeid selle välistamiseks. Muud mõjud tuleb hinnata eelhindamise või KMH käigus.
3c	/.../ Kava tekst jätab mulje, nagu oleks uuendusraiate lubamine piiranguvõndis erand. Tegelikult on uuendusraiate lubamine piiranguvõndis kaitse-eeskirjades reegel. Teeme ettepaneku tuua kavas välja olukord vastavalt kehtivale õigusele ning rõhutame, et peame sellist olukorda lubamatuks. Kaitsealadel tuleb loobuda uuendusraiate lubamisest.	Mitte arvestada. Kava KSH eesmärk on hinnata, kas õigusaktid ja kavas sisalduvad meetmed tagavad kaitse-eesmärkide saavutamise ja välistavad negatiivse mõju.
3c	Meetmena käsitletakse siin KeA 2022. a ettepanekut piiranguvõndis uuendusraiate keelamiseks, mis ei ole aga õigusnormides väljendust leidnud. Kuna ettepanekul puudub õiguslik tähendus, ei saa seda kuidagi käsitleda toimiva administratiivse meetmena. Kavas ei ole selgitatud, mil viisil uuendusraiate	Mitte arvestada. Keskkonnaameti 2022. aasta ettepanek ei käsitle uuendusraiate keelamist piiranguvõndites. Kavas puudub seos sellega.

	keelamine piiranguvööndis ellu rakenduks. Teeme ettepaneku see selgelt sõnastada, vajadusel seadusemuudatuse ettepanekuna.	
3c	Lk 17 märgitakse /.../ Ka see tekst jätab väära mulje, nagu kujutaks KeA praktika endast loodusdirektiivi nõuetele vastavat Natura hindamist. Oleme selgitanud (vt eespool), et KeA eelhinnangute põhjal ei ole meile teadaolevalt ühtki KMH-d algatatud ning et KeA praktika arvestada eelhinnangutes leevendavate meetmetega, on vastuolus loodusdirektiiviga, täpsemalt Euroopa Kohtu praktikaga LD tõlgendamisel. Kui tahes põhjalik ja keerukas otsustuspuu ei taga LD kohast Natura hindamist, kui sellesse on sisse ehitatud õigusvastased elemendid. Teeme ettepaneku kavas läbivalt lähenemise korrigeerimiseks selliselt, et see vastaks loodusdirektiivi nõuetele ning kohtupraktikale.	Arvestatud osaliselt. Parandame sõnastust, mis selgitab, et kava ei asenda edaspidi Natura hindamist. Selgitame kava, KSH ja eelhinnangute rolli. Ei eelda KSH programmi muutmist.
4a	KSH programmis on öeldud /.../ Teeme ettepaneku KSH programmis selgesti põhjendada, miks on loobutud täiendavatest uuringutest - arvestades, et piiranguvööndites on elupaigad osaliselt inventeerimata, samas seab kava eesmärgiks sealsetele Natura väärtustele avalduvate mõjude leevendamise - ning tuua välja, milliseid andmeid KSH kasutab ning millal need on kogutud.	Selgitame, et inventuurid on seotud eelkõige kaitse-eesmärkide seadmisega. Keskkonnaamet tellib elupaigatüüpide inventuure. Korduvate välitööde ja kattuvate andmete vältimiseks KSH käigus uuringuid ei kavandata. KSH hindamismeetodid on kirjeldatud punktis 6.1, uuringus kasutatakse EELIS-es registreeritud andmeid.
4b	KSH programm, lk 23: “ei registreerita majanduslikel eesmärkidel raieid metsaelupaigatüüpides” - mille alusel on kavas eristada majanduslikel eesmärkidel teostatavad raied? Kõik raied, mis pole tehtud kaitse-eesmärgist lähtuvalt, ju ongi tehtud majanduslikel eesmärkidel. Erandiks saavad siin olla vaid kohalike elanike argivajadusi toetavad väikesemahulised lahendused, mille mõju on eraldi hinnatud. Teeme ettepaneku majanduslikel eesmärkidel tehtava raie mõiste selgelt defineerida.	Arvestatud. Muudetud teksti punktis 6.1., raieliigid on esitatud loeteluna (harvendus-, sanitaar, valik-, ja uuendusraied).
4c	KSH programmi ptk 2.3 /.../ Teeme ettepaneku laiendada käsitlust selles	Arvestatud.

	peatükis ning hõlmata ka võimalik varaline kasu, mida pakub metsa raiumata jätmise, nt korilusega, rekreatsiooniliste tegevustega, turismindusega seotud võimalused, samuti rahaline kasu inimese füüsilisele ja vaimsele tervisele nii maaomaniku kui ühiskondlikus vaates. Juhime tähelepanu, et lageraiepõhise metsamajandamise keskkonnakahju on rahvusvahelistele allikatele tuginedes vähemalt 8000-13 000 eur/ha (sh elupaikade häving, ETS turuhind ~80 €/t CO₂, vee kvaliteedi halvenemine).	KeHJS § 40 lg 6 on loetletud KSH aruandes kohustuslikud hinnangud, sh inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile. KSH programmi lisati täpsustus, et sotsiaalmajandusliku mõju hindamisel tuleb hinnata ka süsinikuvaru, ökosüsteemseid hüvesid - korilus, rekreatsioon, turism.
4d	KSH programmist ei selgu laiema avalikkuse kaasamine ega võimalused kava ja/või KSH aruande osas ettepanekuid teha. Teeme ettepaneku programmi vastavalt täiendada.	Mitte arvestada. KSH aruande menetlust (mh selle avalikustamist) on kajastatud KSH programmi lk 30-31, kus on esitatud KSH läbiviimise ajakava (tabel 6). KSH aruande etapis ei ole esitatud eeldatavaid kuupäevi, kuna aruande koostamiseks toimub eraldi hange ning seejärel selgub ka täpsem ajakava. Vastav selgitus on ka KSH programmi tabelis 6. Kuna KSH aruande avalikustamise kord on sätestatud KeHJS §-s 41, siis saab see toimuma vastavalt sellele, kuidas seaduses on sätestatud. Aruanne avalikustatakse ning avalikustamise tulemusi arvestatakse vastavalt KeHJS §-le 37.
5a	Teeme ettepaneku 50/70 põhimõttest kui selgelt olulise negatiivse mõjuga variandist kavas loobuda. Kaitsealade ja kaitseväärtuste mõttes on see põhjendamatu, sest selline käsitlus seadustaks piiranguvööndites massilise metsaelupaikade killustamise lageraieetega.	Mitte arvestada. KSH eesmärk on hinnata, kas sellise printsiibi rakendumine välistab negatiivse mõju. Ennatlik on hetkel põhjendamata järeldusi tuua negatiivsest mõjust.
5b	Teeme ettepaneku kaaluda KSH aruandes alternatiividena 5 tm/a/ha, 3 tm/a/ha ja 2 tm/a/ha raiete lubamist, hinnata iga variandi võimalikku mõju ning selgitada	Arvestatud. KSH programmi tekstis tehti muudatus. Aastane raiemaht

	selle raames välja, kas mingi neist alternatiividest saab olla rakendatav ilma elupaika oluliselt kahjustamata.	muudeti 2-10 tm/ha punktides 5.4 ja 6.1. KSH käigus hinnatakse kavandatud alternatiive ja vajadusel leitakse sobivad meetmed. Kui KSH käigus selgub, et alternatiivis 2 elupaigatüüpides lubatud raiemaht 5 tm/ha aastas ei välista negatiivset mõju, siis meetmena leitakse raiemaht, mille raiumine ei tekita olulist mõju.
5c	Juhime tähelepanu, et nii 50/70 kui ka 10/10 põhimõtte on sõnastatud ebaselgelt - pole üheselt mõistetav, kas need sisaldavad ka sihtkaitsevööndeid ja reservaatid. Seadusandlikult ega ka kava kohaselt pole sihtkaitsevööndites ega reservaatides raied lubatud. Teeme ettepaneku see kava tekstis läbivalt selgelt välja tuua.	Arvestatud. Muuta kava sõnastust selgemaks. Ei eelda KSH programmi muutmist.
5d	Oleme seisukohal, et Natura 2000 elupaikades ja nende vahetus läheduses toimuvate raiete puhul tuleb lähtuda ettevaatusprintsipist, sest igasugune raietegevus on elupaigale oluline mõjutegur. Teeme ettepaneku välistada 30 m puhveralades raied igal juhul. See tähendaks ka väiksemat halduskoormust, kuna puudub vajadus hakata puhvris toimuvate raiete mõjusid hindama.	Mitte arvestada. Hinnangu olulisest mõjutegurist toob välja KSH aruanne.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Teadmiseks: rohelineparnumaa@gmail.com, info@skpk.ee

Gert Enno 5699 5307 (kava)
gert.anno@keskkonnaamet.ee

Ester Pindmaa 5696 6409
ester.pindmaa@keskkonnaamet.ee